

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četvrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četvrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno pristopno vrsto:

8 kr.; če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje cene po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naravnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delničem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Deželni zbor.

7. seja dne 17. decembra ob 5. uri popoldne. Predseduje deželni glavar grof Coronini, navzočih je samo 15 poslancev.

Ko se zapisnik potrdi, naznanil glavar novo došle peticije, katere se izročijo dotičnemu odseku v razpravo.

Vlada je poslala svoj predlog postave zastran uravnave zdravstvenega poslovanja v občinah. Po Dottorijevem predlogu bode razpravljal ta predmet poseben odsek 5 udov, ki se ima izvoliti po končanem dnevnem redu.

Ritter in tovariši podajo predlog, da se predloži državnemu zboru nova peticija v doseg predelne železnice. Ta predlog naj se kot nujen užo danes izroči odseku 5 udov, ki naj sesavi dotično vlogo. Dottori nasvetuje, naj bo deželni odbor, kateri obstoji iz 5 udov, ta odsek, njemu naj se da naloga, da napravi do prihodnje seje temeljito peticijo.

Ta predlog se sprejme.

Po prestopu na dnevni red se oddajo najprej listki za volitev enega udeleženca komisije za uravnavo zemljišnega davka. Z absolutno večino glasov, to je z 11 glasovi izmed 13 je izvoljen velik posestnik in drž. poslanec Rudolf baron Tacco. Vsak en glas sta dobila Devetak Jožef iz Tolmna in France Mahorčič, župan v Naklem.

Drugi predmet dnevnega reda je motivacija Doljakovega predloga zastran nekaterih preuredb v deželnem redu in v odborovem organizacijskem redu.

Časi tečejo, pravi poslanec Doljak in se spreminjajo; treba tedaj, da tudi mi z njimi računimo in da sklepamo v postavih tiste preuredbe, katere spoznamo v teku časa za koristne in potrebne.

Do sedaj so morali volilci pri volitvah na to gledati, da so izvolili vselej 4 take poslance, kateri v mestu, sedežu deželnega zbora, stanujejo; kajti po sedajnem deželnem redu morajo imeti deželni odborniki svoje stanovanje v Gorici. Od te strani so bili tedaj volilci vezani; na drugi strani je pa gotovo bolje, da

se izvolijo odborniki izmed poslancev iz dežele, saj ima ravno z deželo in z občinami deželni odbor naj več opraviti. Poslanci iz dežele pa gotovo bolje poznajo razmere in potrebe občin po deželi, nego gospodje iz mesta, kateri se s tem toliko ne pečajo, in za to menim, da bi bilo prav, ako bi se deželni odborniki tudi izmed poslancev iz dežele volili. Zaradi teh razlogov priporočam svoj predlog veleslavnemu zboru.

Dottori podpira v svojem in svojih tovarišev ta predlog iz stališča večje svobode pri volitvah deželnih poslancev, in predlaga, naj bi se izročil v razpravo tistemu odseku, kateri bode voljen za pretresovanje vladnega predloga.

Ta nasvet obvelja.

O tretji točki dnevnega reda razvija poslanec Winkler razloge v podporo načrta postave, po kateri bodo morale stranke plačevati stroške za uradno ravnanje sè zapoznelimi naznanili zemljišnih služnostij. — Po tej postavi se odloči za luj obrok 6 mesecev, v katerem se morajo pravice, katere so podvržene po §. 6. cesarskega patenta od 5. julija 1853. uradoma odkupiti ali urediti, naznaniti e. k. deželni, zemljiščno odvezni komisiji. Po preteku te dobe začenajo vsi stroški za uradna opravila dotične stranke.

Winklerjev predlog m. r. na to, da bi vendar enkrat nehali stroški, katere mora naša dežela užo toliko let plačevati za opravila zemljišne odveze.

Stvar se izroči v razpravo odseku, obstoječemu iz vseh deželnih poslancev.

O četrty točki dnevnega reda, to je o načrtu postave zastran vredenja in vzdrževanja družbenih (consorcijskih) potij poroča poslanec Dottori. Po nasvetovanem načrtu postave se ustvarja in v postavno varstvo devlje nova vrsta poti in sicer takih potij po katerih prihaja več lastnikov skupaj do svojih hiš in zemljišč, katere pa niso tudi drugim neobhodno potrebne za občevaranje od enega kraja do drugega.

Načrt postave, obstoječ iz 11 §§. se sprejme brez spremembe in obvelja tudi v zadnjem branji 5. točka zadevajoča nekatero preuredbo v novih šolskih posta-

vah se je izpustila iz današnjega dnevnega reda in pride prihodnjic na vrsto, ker nij mogel biti o pravem času tiskan in poslancem razdeljen dotični načrt postave.

O 6. 7. in 8. točki poroča poslanec Candussi v imenu finančnega odseka, po kojega predlogih se potrdijo brez ugovora računski sklepi za l. 1872. dež. provincijalnega in gospinskega zaloga.

(Tukaj naj omenimo, da so glavne številke računskih sklepov vseh zalogov, katere oskrbuje deželni odbor zapopadene v dolatku k tiskanemu poročilu ob odborovem delovanju, katero se je te dni razposlalo vsem županstvom v večih iztisih, in katero se brezplačno dobiva v pisarnici deželnega odbora. Omenjeno poročilo obsega mnogo prav zanimivih vestij o deželnih in občinskih zadevah.)

Zadnji predmet na dnevni red je odborovo poročilo zastran neega polrtega zidu ob potoku Hubelju v Ajdovščini. Preprično je vprašanje, kedo ima skladati stroške za popraviljanje posutega zidu, kateri zavaruje v prvi vrsti dve privatni zemljišči, po čem pa tudi druga sosedna zemljišča zoper poškodovanje po potoku, kateri pogostoma narašča in zemljišča zatoplja.

Po odborovem predlogu se izroči ta zadeva peticijskemu odseku v razpravo.

Seja prenela nekoliko trenutkov, da se poslanci posvetujejo zastran volitve odseka, kateri bo razpravljal vladni predlog zastran uravnave zdravstvenega poslovanja v občinah in pa Dojakov predlog zastran preuredbe deželnega reda.

Po tem se oddajo listki in kaže se da so izvoljeni v odsek poslanci dr. Maurovich, Doljak, Winkler, Bernardelli, Del Torre.

H hancu bere dr. Deperis tole interpelacijo: „Goriški grofiji je odmenjeno po obstoječih postavah posebno deželno šolsko svetovalstvo.“

„Toda iz nekaterih znamenj je posneti, kakor bi mu vlada ne hotela ohraniti popolne neodvisnosti.“

„To kaže posebno določba, da se imajo pošiljati vsi dopisi rečenega svetovalstva, nam-njeni ministerstvu, prezgodaj; pojmo rajši k A.; tam je vsaj nekaj življenja.“ — Tovariši se nupotijo k A.; ali glej, kréma je užo zaprta, ker so prejšno noč udje nekega političnega društva do ranega jutra zborovali in so toraj vse natakariče s huhar-co vred zaspane.

Ne gleda na mnoge korake jo možaki sedaj udrihajo k precej oddaljeni R. krémi, kder je k sreči še vse živo. Polič se poliču na užo obliki mizi unika Petelin prične peti; hišni hlapec s ključi ropoče; svoča se razuu ene same pugasnejo in slednjic razlaga kletar, da mora, čeravno je precejšno napitnino sprejel, duri zapreti ter zadnjo luč ugasniti, ker noče zopet pet goldmarjev kazni plačati.

Na cesti se vnovič prične debata ali ne več tako pravilno urejena, kakor v pričetku. — „Kaj sedaj?“ — „V kavarni St. je morda še ali pa užo o prto.“ — „Zmaga, zmaga, luč je, luč!“ — Smejaje in ropotaje se vsedejo vsi k mali mizici v odstranjenem kotičku. „Trikrat čaj in smodke!“ Strežaj donese in na novo se prične piti. Posamezne se na občno radost nekaterih kmetovskih prodajalk, ki pri drugi mizi zahterkajo, v zercalu ogleduje ter sam sebi pravi, da nij kaj posebno eleganten; ali kaj pomaga to: zdaj se še le prične igra na biljara! — „Vode, vode, strežaj, stušene vode donesite in še eno smodko!“

Pekovski fantiček zvižgaje donese frišne zemlje, katerih se junaki ne branijo. Ura je štiri! „Strežaj, strežaj, kdo ste? mi bomo plačali!“

Mož postrežbe pride in sprejme denar ter si svojo misli. — „No, za danes je dovolj!“ — „Pa pojmo domov, saj sem strašno zaspan.“ — Počasi sedaj korakajo ponočni korenjaki domov.

„Čuden govor, čudna noša, Drugo je življenje tu!“

Kakšni dajdejo ti in enaki možaki domov? Večidelj nepoškodovani, ker stoje oni in njih zavod — skoraj

LISTEK.

Premišljevanje starega „učenjaka.“

Po glavi bi se človeka skoraj zvrtilo, ako natančno premišljuje napačnosti in prečudno vrtenje ovega sveta; vendar mu priščno iz te zadrege pomaga prekrasno vreme, ki pri vsem tem le večidelj bistri obraz kaže ne posebno vrlenu človeštvu. To ti, dragi bralec, kakor suhoparne ekspektoracije slovenskemu svetu dobro znanega patra Marka.

Komičnost nas budi na smeh; smešno pa je vse, kar je nespretno, t. j. kar se ne drži poznanih pravil, naj si bode to misel, čutenje, govor, držanje, način ali stanje. Tako na pr. nij nikoli smešno, ako čute pade, ker je k tej prigodbi prilika dana, ali smešno je, ako se strahopezljivec oju ači. Vse drugače je pa sè šalo, kateri govor nij važen in o kateri naš narod pravi: „iz šale se vrag rodi!“

Pri marsikateri stvari ali prigodbi se pač šala, smešnost in resnoba bratijo. Da je to v resnici mogoče, kaže naj današnje premišljevanje starega učenjaka, ki je užo marsikedar in to posebno z ozirom na krasoslovje pravo zadej, akoravno še nij Metuzalema videl.

Stari zgodovinski rokopisi, začrtani na trdih kožah, nam mnogo pripovedujejo o grozovitih pijancih, ki so na umetni podlogi tako slavnostno svrhu dospeli, da jih moremo, čeravno ne posnemati, vendar le občudovati. Rod vitezev in njihovih hlapcev se je v tej zadevi posebno odlikoval in to v najbolje cvetoči dobi srednjega veka. Marsikateri junaški vitez ovih časov se je mogočnega in zelo hrabrega izkazal v dvoboju in

v bitkah, ali še bolj junaško se je vedel, ako je sedé v svoji kleti trudapolno v polnem sodu suhilh tal iskal. Nikoli nij manjkalo bratov Popivcev, ki so ogromni vré ali celo sod nagnili ter si zlatotekočo kapleco v na vso moč odprto grlo točili. Ako bi pričeli z dobo najmanje pet bokalov držéčih viteških vréčev in bi si hoteli ogledati celo vsto vinskih bratov noter do dobe naših m. čnih m. selcev, pičih „piffov“ in mazinčnih, „krugeljev“, bi nam mnogo časa primanjkovalo.

Pri starih rokodelskih in obrtnijskih zahtugah se je vršilo marsikatero zanimivo pjančevanje in še danes živi tu in tam maj narodna pravljica o kakem bratu „Vednopivcu“, ki je po vsakem izpraznenem vréu odpel si gumbo svojega telesnika. Enake ali vsaj podobne prilike nahajamo še danes, posebno po mestih, kder si je marsikateri pjančevanje unatoril. Takega moža si hočemo danes ogledati in to ne znati biti zaradi tega, da bi ga posnemali ali pa celo kot izvirrek pravega življenja častili, temuč le iz gole antipatije in protičutstva.

Mož Nikolisit prične svoj dnevni red, kadar se dan trdemu mraku umika. On si pošee nekatero prijateljce, ki jih vedno najti vé ali v kavarni M. ali pa v krémi L. Sedaj se prične parlamentarni pogovor. Eden in drugi stavlja predloge, ki se zaporedoma z nadpolovično večino zavržejo; konečno dojde družba do sklepa. „V krémi F. zamore danes biti veselo, tija pojdemo.“ Z brzim korakom jo mahajo v določeno krémo. Tamkaj ostane tovaršija dve ali tri ure. Pje se mnogo in mnogovrstno. Vsak sam sebe in svoje druge k pitju sil in navdajuje; konečno vrhu tega vsi do gotovosti pridejo, da je tu vendar le prav dolgočasno. — „Kam sedaj?“ — „Na polič dobrega h Kr.“ — „Dobro, ali tankaj prezgodaj zaprejo in vendar je sedaj stoprv 1/2 12, toraj za poštenega človeka spat iti

V Ljubljani 16. dec. [Izv. dop.] (Iz dež. zbor in odbora. — „Slovenec“. — Srečen mož.) Ako človek opazuje kranjski dež. poslancev delovanje, se mu zdi, kakor bi se ti „patres conscripti“ hoteli norca delati iz naroda, ki je je izvolil, da bi zagovarjali njegove svete pravice. Uže 3 tedne zboruje dež. zbor, danes je imel stoprv 5. sejo. Iz tega bi se lahko sodilo, da zbor nema nič dela, pa vendar pravijo, da pred božičem dela ne more dogotoviti. Hudobni svet si pa šepeta, da se poslancem po 25 gld. (kajti blizu toliko pride na vsako dosedanjih sej) za sejo premalo zdi in da je torej treba zborovanje tako urediti, da jim bode diete tu li čez božič tekle. Jaz se ve, nissem tako huloben človek, da bi našim poslancem take umazane namere podtikal, ka bi se hoteli z deželni denarji odškodovati za božična darila, katera bodo morali svojim milostivim gospem in ljubezljivim otrokom iz bele Ljubljane domov prinesiti — nego sem prepričan, da so odseki delali noč i dan kakor črna živina, pa vendar niso mogli dela dovršiti. Pa kaj bi dež. zbor hotel, če se tudi dež. odboru nič ne mudi? Pojdi v „Zvezdo“, vsak deseti človek, ki ga srečaš, je dež. odbora uradnik in vendar vsi ti ljudje celo leto niso našli toliko časa, da bi bili do 25. novembra, ko se je zbor začel, sestavili poročilo o dež. odbora delovanju. 3 tedne je zbor zboroval brez vsega odborovaga poročila, katerega so za tujni čas stavile in tiskale vse ljubljanske tiskarnice noč in dan. Saj imamo dosta denarja, le plačujni! Skoro bi si človek želel, da bi vaš „sitni“ oče Doljak sedel v kranjskem zboru, da bi požrtvovalnost in delavnost naših poslancev malo na sito del. Poleg tega je pa še izmej teh ubogih sej ena dolgočasnejša nego druga. Danes so si prvič liberalci in klerikalci malo v lašo posegli. 15 poslancev mej njimi dr. Razlag in dr. Zarnik je vlado vprašala, če jej je znano, da je vipavski dekan Gabrijan odotnjenemu, 7. t. m. umrlemu advokatu dr. Spazzapanu vsem prošnjam vkljub cerkveni pogreb odrekel, da siraavno je bil umrl malo časa pred svojo smrtjo v sv. olje dejan. Predsednik Auersperg je odgovoril, da so vlada v to čisto cerkveno zadevo ne more vtikati. Na ta odgovor se vname ostra debata. Dr. Bleiweis, dekan Tomanič, rokovičar Horak, kanonik Kramar in kmot Kramarič zagovarjajo dekana Gabrijana. Župan Dežman v dvakratnem, mirnem in tehtnem gvoru dokaže, da je velika nedoslednost, bolnika na smrtni postelji so sv. sakramenti prevideli, po tem mu pa cerkveni pogreb odreči. Dr. Zarnik, ki je tudi dvakrat govoril, konstatuje, da je hotel dekan Gabrijan samo svojo osebno jezo nad umrlim ohladiti, ker je bil njegov osebni in politični nasprotnik, ki je „in polit. es.“ posebno pri zadnjih volitvah dekancev upliv podkopal. „Če bode hotel g. dekan dosleden ostati,“ pravi dr. Zarnik, „bode moral ob prihodnjih volitvah v s. vipavsko dolino pod interdikt dejati!“ Debata se je v veliki razdrženosti končala. Ves človekoljubi svet obsoja Gabrijanovo nekristjansko dejanje.

V današnji seji se je tudi slovenskemu gledalščini privolilo 2400 gld. podpore; nadejamo se, da ne zato, da bi nas „dramatiško društvo“ z Brencljevimi surovima igrami trpinčilo in slovenski jezik na javnem gledališčnem odru profaniralo. Za ponemčevanje slovenskega naroda uže drugi dovolje storé; nij treba, da bi jim še „dram. društvo“ pomagalo.

Naši klerikalci imajo s farovškim Brencljem posebno smolo. Uže s 1. oktobrom bi bil moral kot dnevnik izhajati, pa niti s 1. januarjem 1874. ne bo. Naročnikov ima dosta — na papirju. Ali to je vrag, da se naročnina tako hitro ne zbira kakor — imena. Pravijo, da ima uže deficit, za to je dnevnik splaval po vodi. Poleg tega jim pa še urednik manka. „Einen Klun für einen Redacteur!“ je njih parola, a nihče se ne oglasi. Filistri pa zabavljajo ter pravijo, da s cerkvenimi novicami je uže „Danica“ preskrbljiva, ter da za to ne rabijo dnevnika. Marsikateri skesani grešnik, ki je po „Slovenca“ segel, se je uže spet k „Slov. Narodu“ povrnal.

Zadnje nedeljo je „Slovenski Narod“ povedal, da knez Lotbar Metternich, namestništveni svetovalec v Ljubljani, ki ima 4000 gld. plače, je vse leto celih 11 vlog rešil, torej za vsako vlogo 363 gld. potegnil. Jaz imam tej pikantni vesti samo to dodati, da niti teh vlog knez Metternich nij vseh sam rešil, nego (kakor se v registraturi vidi) pomagala mu je pri delu njegova ljubezljiva žena. Srečni mož! Jaz se sicer tudi čez svojo ženko ne morem pritožiti, kajti je pridna gospodinja, skrbna mati in dobra Slovenka, toda če jej rečem, da naj mi pomaga dopis v „Šočo“ spisati, se mi na ves glas smeja. Da bi ona namestu mene pero v roko vzela — ne, do tega je ne pripravim!

Politični pregled.

Kakor smo uže zadnjič izrekli, sprejela je zbornica poslancev po gosposki zbornici prenarajeno postavo o državni pomoči po kratki debati, pa le z malo, skoro neznatno večino. Po tem takem bode zdaj tudi borska deležna državne pomoči; a kakor

smo uže rekli, nij verjetno, da bi se vsled tega kurzi papirjev v kratkem kaj zboljšali, kakor je gotovo, da obrtniji in kmetijstvu taka državna pomoč, kakor se ustavoverci nam dekretirali, ne more hasniti. Finančna propast ima svoje korenike kde drugod; švindelnju naj se vrata zapre, moralnost in pošteno delalnost naj se goji, po tem pridemo v enim letih na boljše in kriza bo za vedno odstranjena.

Česki poslanci poslali so drž. zboru pismo, v katerem prav mirno zagovarjajo stare pravice českega naroda in opravičujejo svoj neprihod v drž. zbor.

Grof Hohenwart je v eni zadnjih sej drž. zboru stavil nasvet, naj se postavi odbor 15 udov, ki bode ob omenjenem pismu posvetoval se in zboru poročal. Ker se je zasedanje drž. zboru zopet prenehalo do 20. januarija d. l., pride ta predlog še le tistikrat na vrsto. Da ga večina ne bojsprejela, je skoro gotovo; vendar pa bo debata jako zanimiva in opozicija bode zopet enkrat imela priliko povedati ustavovercem grenke resnice v zobé. „Neue freie Presse“ nasvetuje, da se dalmatinski dež. zbor razpusti, ker je 10 Lahonov položilo mandate. Lepa ustavoverna logika; na Českem, kder je v dež. zboru ves česki narod nezastopan in Nemci Čeha kontumacirajo, tam je dež. zbor postaven, v Dalmaciji pa ne, ker nijnajo zavezniki ustavovercev večine. Mari naj bi „Neue freie Presse“ kar naravnost rekla, kar nij z menoj enakih mislij, naj pogine, ker samo jaz in moji imamo pravico eksistirati. Kakor se sliši, so postavbe o verskih vprašanjih uže izdelane in pridejo precej v prih. sesiji drž. zboru na dnevni red. To vam bo zopet prepričanje, da še nij bilo kmalu tacega. V moravskem dež. zboru Čehi ustavovercem hudo prisedajo, tako da „Neue freie Presse“ želi, da bi se ta zbor kmalu sklenil. Posebno pa podaja ustavoverni bivši minister grof Belcredi, kateri je zadnjič predlagal, da se za Moravsko osnuje hipotekarna banka, da se posestniki podpirajo, ki so stejer države. Pri tej priliki pa je grajal vlado, da je založno odstranjevala, tuji kapital na škodo domačih upnikov pa podpirala. Pa v goriškem dež. zboru se nihče ne oglasi za napravo ljudske banke? Čas bi bil res, da se naši poslanci tudi s takimi važnimi vprašanji pečajo.

Ogrska ima vsled proračunov za to in za prihodnje leto čez 72 milijonov gld. primanjkljaja, in je, da pokrije ta primanjkljaj, najela posojilo na inostranskem. Zmerom le primanjkljaj in posojilo; a kedo bo vse te dolge plačal?

Deželni zbori se povsod zasedajo in bodo tudi še po praznikih delali, ker je vlada še le zdaj v nekaterih zborih predložila nekatere predloge.

Francoski maršal Bazaine je bil po vojaški sodnji v Trianon-u obsojen na degradacijo in smrt; a sodnija ga je priporočila milosti vladnega načelnika in preds. Mac Mahon je svojega kolega pomilostil na 20 let zapora na otoku Sainte Marguerite in mu odpustil samo nečasten čin degradacije, ne pa nasledke te kazni. Nemški listi ostro kritikujejo razsodbo proti Bazaine-u, češ, da sodniki nijnso bili kompetentni in da tudi krivda nij dokazana; večina francoskega ljudstva pa je z razsodbo zadovoljna, ker Francozje so uže taki, da hočejo imeti kako zadoščenje za prestane izgube in nesreče, če tudi je le na videž zadoščenje in nijma prav pravične podlage. Bazaine je morda žrtva; pa slabo se mu ne bode godilo in bog ve, če ne bode še enkrat kaj ukazoval na Francoskem? Na Francoskem so bile zadnje dni nekatere dopolnitne volitve v narodno skupčino; zmagali so povsod odločni republikanci vkljub vladnemu pritisku, zaradi česar je vlada iznemirjena. Kakor vse kaže, bodo pred ali pozneje na Francoskem vendar zmagali čisti republikanci.

Na Španjskem so bili Karlisti zopet prav dobro tepeni in zapodeni iz mesta Tozoza.

Na Pruskem je vpeljan civilni zakon in vlada ostro postopa proti kat. škofom; skoro vsaki dan se sliši o velikih kaznih, katere morajo plačevati škofje.

Na Švicarskem je razpor mej škofi in vlado tako velik, da švicarski „Bundesrath“ noče več priznati papeževskega poslanca in da je nastal popoln razpor mej kurijo in švicarsko vlado.

Razne vesti.

Župana goriškega je starešinstvo včeraj slovensko instaliralo; zvečer je bila goiba pred hišo župana g. Perin-Lija in po tem sprevid godbe in baklade po celem mestu. Poprejšnih časov spominjaje se, smo našli, da ta pot nij bila taka navdušenost mej občinstvom, kakor kad.r je bil izvoljen za župana sedajni dvorni svetovalec, dr. Visin; kateri je znal tako dobro županovati, da poprej in poslej mu nij bilo enakega. Vendar pa je sedajni župan pri liberalcih zadnji čas zato priljubljen postal, ker je tudi on bil mej porotnikih, ki so fra Galdina krivega spoznali. Klerikalna stranka je splohi zbog zadnjega procesa dosta izgubila.

Tatova sta preteklo noč prodrla v tobakarno uboge vdove v gosposki ulici in vnesla sta vse blago, kakor tobak, cigare koleke, kar sta našla v tobakarni. Čudno j, da sta se kaj tacega upala v najživahnejši goriški ulici. Danes pa so poljski čuvaji pri Renčah zapazili tatova in je vjeli s pomočjo nekaterih kmetov. Eden je iz Črnč, nek Slamič, drugi pa iz Dola na Krašu; obazdaj čakata ojstre kazni, čez zimo bosta preskrbljena.

Nov proces proti duhovniku Fra Galdinu na čaka, če smo dobro podučeni. Urednik Isonzo-ta je nekda vložil novo tožbo proti tam. gos. pu duhovniku, ki piše tako razdražljivo, razžaljivo in nedostojno, da se njegova p.sava uže vsem stadi, še mnogim duhovnikom, kateri nijnso še popolnoma oskopljeni po fanatizmu. — Faktično je, da je ogromna večina goriškega prebivalstva uže pri zadnjem procesu pred porotniki želela, da bi bil Fra Galdino obsojen zaradi svoje nesramne pisave, kar pride tudi to, da so ga porotniki, ki so večnoma brže klerikalci, nego liberalci, krivega spoznali. Nam se pozdruva, da č. duhovstvo po takem ravnanju poprej izgublja, nego pridobiva; pa ne vemo, če so prišli v nekih krogih do tacega spoznanja. Nij čuda, da se občinstvo goriško veseli novega procesa, ker se nadeja, da zdaj Fra Galdino ne uide zapora. — Od druge strani pa se sliši, da „Ecoveci“ po zadnjem procesu so izgubili vse zaupanje v Tonklija in da mu več ne izročijo zagovornišva, splohi gre mnenje, da zagovornik nij bil kos tožniku, in da bi bilo morda Fra Galdino boljše šlo, ko bi bil imel dobrega zagovornika na svoji strani.

V goriški čitalnici bo menda vendar enkrat mir. Ker jo odbor videl in se prepričal, da čitalnica izgubi vsled zadnjega občnega zbora (glej dop. s iz Gorice v predzadnji Soči) blizo 45 najboljših in za društveno življenje najbolje vnetih udov, stopil je v dogovore, kateri so bili uspešni; po kompromisu, kateri se je sklenil te dni mej obema strankama, bode odbor sestavljen iz obeh strank, vsaka stranka izvoli polovico odbornikov; predsednik pa bode g. Jeglič, kateremu se bode menda posrečilo mir ohraniti v našem društvu; g. dr. Tonkli se je nekda odpovedal vsaki službi, ker so se mnogi udje nad njim ispodtikali. Dasiravno smo in moramo biti Tonklijevi nasprotniki, mu vendar moremo za ta korak, če je resničen hvalo izreči, ker s tem ohrani vsaj socialno edinost goriških Slovencev. V 14 dneh bo nov občni zbor, pri katerem se bo volilo po kompromisu in nadejamo se, da bode po tem začelo zopet živahno življenje v čitalnici, katera uže zdaj šteje blizo 130 udov in jih bode kmalu še več štela, ker se bodo pod novim odborom tudi liberalci sprejemali.

(Kantoliški pogreb) je bil, kakor pokojnemu dr. Spazzapanu, po luskem škofu zabranjen tudi imenitnemu liberalnemu drž. poslancu bar. Weichsu v Lincu. Sliši se, da bi bil škof vendar še dovolil duhovsko spremstvo, če bi ga bila prišla prositi vdova ranjkega, pa vdova se nij hočela p. niti in tako so ranjčemu Weichsu napravili sijajen civilen pogreb, katerega so se u teležili načelstva vseh oblastnij in zastopov, dva drž. poslance pa sta pred hišo in na gomili govorila, pevsko društvo pa je pelo mu žalostinke. Iz tega pa se razvidi, da politična strast presega uže vse meje in da sega sovraštvo nekaterih visokih duhovnov še okraj gomile. Znamenje časa.

Konfiskacije. Predzadnja štev. „Eco del Litorale“ in zadnja štev. „Eco del Litorale“ sta bili konfiskovani; prva zaradi članka „Le nostre scuole medie“ (Naše srednje šole) v katerem dokazuje se številkami, kaka krivica se godi Italijanom in Slovincem, ker namreč za 219 Italijanov in 197 Slovencev v goriških srednjih šolah nij nobene narodne srednje šole, mej tem ko ste za 56 nemških tujcev 2 nemški srednji šoli v Gorici in naposled se sklicuje, k čemu so nam liberalne postavbe, k čemu vse zagotovila, da našem cesarstvu je temelj pravičnost in svoboda, če minister prezira najbolj pravične v postavah temeljene zahteve narofov. Naposled svetuje našim poslancem, da se obrneje v tej zadevi direktno na cesarja. Zadnja štev. „Eco del Litorale“ pa je bila zaplenjena zaradi testamenta Fra Galdina. V tem testamentu umirajoči Fra Galdino se zbudljivo satiro udriha po porotnikih, ki so ga obsodili in tudi dež. zboru goriškemu levite bere, ker je v adcesi na cesarja samo omenil, „da bi seče zvezda nikdar ne ngasnila prevzišenemu vladarju,“ češ, da so naši po-

slanci na boga pozabili, in da je adresa prav v mavtarskem štilu držana, ker se le osoda in ne bog povdarja. Kaj bo neki k temu rekel dr. Pajer, ki je sestavil adreso? Ali naj več v milosti pri klerikalcih, kateri so ga dozdej šteli mej svoje. Vidite, dragi klerikalci, koliko Vam je zidati na jez. čne doktorje; oni se samo tistikrat z vami, kadar Vas potrebujejo.

Mi pa obžalujemo oba lista, katera sta bila tako nesrečna in se sponinjamo na besede, ki jih večkrat čitamo na prebivaliških smrti: hodie mihi, cras tibi.

Goriško starežinstvo je v večrajšni seji sklanilo, da bo de pobiralo od vse robe, ki jo trgovci vvažajo iz kolodvora v mesto po 1 sold od centa, kar bo mestu prinašalo vsako leto blizo 20000 gold.

Ta sklep pride zdaj pred dež. zbor, kateri ga bo de najbrže potrdil, ker je pravičen in zadeva večidel velike trgovce, kakor Ritterja; — vendar pa opozorjemo naše poslance, da spremenijo ta sklep tako, da roba, ki jo odpošiljajo ali prejemljejo nemestjani in vvažajo samo tranzito čez Gorico, ne bo obdačena, ker nepravilno bi bilo, da bi morali Ajdovec, Tolminec in drugi donášati k mestnim stroškom, kajti dežela tako preveč plačuje za središče.

Pozor slovenski poslanci!

Požar. V Sedovci pri Ravnici se je vnela nekega čevljarja mala štala, v nji je tele zgorelo in vnela se je potem še hiša, ki je popolnoma vpepeljena. K sreči je veter ugodno pihal, ker drugače bi bile so vse tri hiše se slamo krite pogorele. — Zavarovan nij nobeden teh posestnikov; marveč se ti zadnji iz vsacega norca delajo, če jim svetuje, da naj se zavarujejo, opozorivši ga na dunajsko elementarno banko, pri kateri je bilo veliko posestnikov izgubilo uplačeno premijo. — Vsled sleparij Providencije in elementarne banke so naši kmetje izgubili vse zaupanje v zavarovalnice in naj si bodo tudi domače.

To je na vsak način žalostno. Vendar pa naj bo našim kmetom še enkrat priporočeno, da zavarujejo pohištva pri Slaviji ali Sloveniji, ker ta dva domača zavoda sta dozdej poplačala vsako škodo in kakor smo čitali v Soči v dopisu iz Solkana, bodo poprej pri Sloveniji akcijonarji izgubili dva milijona gold. prej ko bo de kak zavarovanec izgubil plačano premijo. Zavarujte kmetje in hitro, pa ne pri tujih, ampak pri domačih zavodih.

Razprava pred porotniki. Pretekli petek in saboto, dne 12 in 13 t. m. je bila pred goriško e. k. okrožno sodnijo konečna obravnava proti uredniku tukajšnega italijanskega lista „Eco del Litorale“, Jakobu Pušiču, in njegovemu sodelovalcu, Cassianu De Col-u, zaradi prestopka proti varnosti časti po §§ 487, 488 in 593 kaz. zak., storjenega s tiskom. Sodišče je bilo sestavljeno iz 3 sodnikov, ki so bili gg. e. k. svetovalci A. Gorjup, Brusič in Mozetič, in iz 12 porotnikov (pri-seženecv in enega namestovalca. Zapisnikar je bil e. k. avskultant A. Jakopič, Privatni tožitelj je bil gospod Enrik Juretič, urednik lista „L' Isonzo“ in njegov odvetnik gospod Verzeznassi; zatoženca je zagovarjal dr. Tonkli. Poslušalcev je bila polna dvorana. Razprava se je vršila pod predsedništvom gospoda e. k. svetovalca A. Gorjupa prav redno in videti je bilo, kakor bi bil gospod predsednik uže vajen takih razprav, akopram je bila po 20 letih ta v Gorici prva enake vrste. Proti uprašanjem do porotnikov tožitelj nij vgovarjal, zagovornik zatoženecv pa le proti dvema zadnjima. Porotniki se enoglasno k vsakemu glavnemu uprašanju rekli „da“ in tako je bil gospod Cassiano De Col izročen kriv imenovanega prestopka in obsojen na 100 gl. globe in 100 gl. plačila zatožnikovemu odvetniku, ki je blagodušno ta denar votiral tukajšnemu zavodu zapuščenih otrok. Proti Jakobu Pušiču pa je bil tožitelj že med obravnavo odstopil od zatožbe.

Pri tem procesu se je pokazal dr. Verzeznassi izvrstnega govornika; zagovornik nij bil kaj temeljit in prepričljiv; tako so vsaj sodili nekateri juristi Italijani, kateri pa so morda pristranski za to, ker je bila reč katero je imel zagovarjati dr. Tonkli neprijetna. Sicer pa se sme trditi, da pred porotniki opravi več dober govornik, nego suhoparni jurist.

Naj še dostavimo, da je velika večina goriškega ljudstva bila zadovoljna se razsodbo porotnikov, sliši pa se da, hoče kaznenec Fra Galdino proti porotni sodniji vložiti pritožbo in prositi vničbo razsodbe, čes, da nij se vse vršilo pravilno.

O potrebi ljudske banke za Goriško.

Živo čutimo mi goriški prebivalci, Slovenci in Italijani potrebo ljudske banke; dokaz temu mnogi članki in dopisi v Soči in Isonzu-tu, ki vsi to napravo povdarjajo. Nadalje dokaz je tudi to, da se je ta banka uže začela snovati, da da je osnova zaspala v naročju 5 gospodov, ki so bili uže lansko leto voljeni po dotičnem shodu v dež. dvorani v komite, kateri naj bi vse potrebno pripravili, da se ta banka osnuje pred ko mogoče. — In na posled govorite z gospodom ali kmetom te ali one narodnosti, vsak bo Vam pritrđil, da vsi kmetje in rokodelci živo pogrešajo zavod, ki bi jim prišel na pomoč in podpiral razvitek domačega kmetijstva in male obrtnije.

Pripoznana je tedaj potreba in nujnost te zadeve

in mi nočemo ponavljati, kar smo uže v tej zadevi pisali in storili. — Samo to hočemo danes uprašati, ali naši dež. poslanci ne čutijo v sebi poklica, da bi se resno poprijeli tega uprašanja? Saj imamo uzglede iz družih zborov, tako na pr. je grof Beleredi v moravskem dež. zboru predlagal, naj bi dežela napravila hipotekarno banko. — Zakaj ne bi bilo tudi pri nas kaj takega mogoče? — Pobreha je na Goriškem gotovo večja, nego na Moravskem.

Kakor smo uže enkrat omenili, naša dežela bo ostala tešča. Ali ne bi bil morda zdaj, ko se vladna podpora deli, ugoden čas, da bi se vlado poprašalo, če ne bi hotela posoditi naši deželi proti nizkim obrestim in počasnemu odplačevanju svoto od 20,000 gold. — S to svoto bi se lahko vstanovila ljudska banka pod nadzorstvom dež. zbora, katera bi se šeasom po mesečnih vlogah deležnikov lekko postavila na svoje lastne nogo. Osnovala naj bi se po onih principih, ki smo jih uže večkrat razvili v svojem listu, da se namreč naberejo udje, posebno rokodelci; uradniki i. t. d., ki bodo se zavezali vsak mesec toliko vplačati, da potem uživajo kredit pri banki v razmeri svojih vplačil; v prvi vrsti naj bi se banka ozirala na mali kredit; šeasoma pa naj bi svoje delovanje raztegnila tudi na hipotekarni kredit in naj bi zaradi tega tudi posredovala mej kapitalisti in posojil potrebnimi posestniki. — Res je sicer, da bi se banka tudi lekko po privatni poti ustanovila, a dozdej so bile vse poskušnje brezuspešne, kar je posebno prepisati temu, da so težke take razprave v deželi, v kateri prebivati 2 narodnosti, in da je potrebno, da se takim podvzetjem na čelo postavi kaka avtoriteta, če se hoče vzbuditi zaupanje do naprave po celi deželi. Taka primerna avtoriteta pa je edino dež. zbor, kateri če se te naloge loti in jo tudi dovrši, sme v svesti biti, da je deželi neizmerno koristil. — Polagamo tedaj to reč našim poslancem še enkrat na sree in se nadeljamo, da naš glas, ki je glas večna prebivalstva na Goriškem, ne ostane glas upijočega v puščavi.

Poslano.

Da se enkrat spozna, kaj največ zavira pogozdevanje Krasa, katero v obilni meri podpira veleslavna vlada, in da občinstvo spozna, s kakimi težavami se imam boriti v svojem poslu, hočem poročati službeno postopanje komenskega župana, gospoda Antona Volčiča, proti meni.

Županstvo je dolžno na roboto jame za nasajenje dati napraviti, in vsako nasprotovanje se mora nemudoma okr. glavarstvu naznaniti.

O tem sem z g. županom štirikrat ustmeno govoril, toda pri njem ne veljajo nič dekreti. To se pravi prav očitno cesarske uredbe zasmehovati. Toda h glavni stvari!

Hotel sem neki kraj nasaditi, in prosil, naj župan da jame napraviti. Ko sem županovo obotvljenje viši gosposki naznanil, dal je za mojim hrbtom, kar je le strahopezdljivcem lastno, sledečo objavo:

1. Da nijsem jam v parc. št. 2353 zahteval, ampak na čisto drugem kraju. 2. Da se pri tem delu poslužujem le otrok, katerih delo ne more vspešao biti, in da s tem le travo tla odjemljam. 3. Da dovoljujem otrokom po 5 in 10 rastlinic v eno jamo devati.

O teh treh točkah zahtevam od Vas, gospodine, zadoščenja, ker dokažem Vam, da je to le laž in obrekovanje. Sicer nij nikakor treba, da mi Vi dajete poduk, kako se imam ravnati; visoka vlada mi zaupa, ker me je kot izprašanega gozdnarja dekretirala. Vi imate edino dolžnost, meni pri poslu pomagati, in sicer potrebne namere izvrševati. Kakor je povedano, delam z otroci; da, a tudi se ženskami, ker s takimi vspešnejše delam, nego s trmoglavimi možkimi, in tudi delajo še ceneje. Nasajenje tudi nij delo za težake. — Dalje povejte Vi, gospodine, kde so pa jame, v kojih je po 5 do 10 rastlin? Vse Vaše nasprostvo je edino zaradi tega, ker ne puščam tam trave kositi in žeti, kder je na novo kaj nasajenega. Da, Vi mislite, da je to izguba za deželo, tu je čevelj, ki Vas tišči in nikder drugod. Toliko za zdaj, gospodine župan!

V Komnu 12. dec. 1873.

Ant. Mrak
ces. kr. gozdnar.

Nekrologija.

ŠTEFAN BIRSA preselil se je v večnost 5. t. m. v Rihenberku. Še ne 20letnega mladeniča zrelost, um in izvrstno obnašanje je bilo kaj nenavadnega in za to je bil umrl nadepolni mladenič priljubljen povsod, kder je bil poznan. Ubogi Štefan! Močan tvoj duh, tvoje prelepo vedenje in tvoja neprecenljiva nraavnost — vse te lepe lastnosti nijso zamogle ustaviti nemile Tebi osode: v spomladi svojega življenja moral si zapustiti svet. A če lepe čednosti so vredne spomina, naj bo de tudi meni dopnščeno, da na Tvoji gomili potočim britko solzico v spomin Tebi, ki sem Te ljubil kot lastnega sina in da v svojem srcu postavim najlepši spominček, katerega bom hranil do konca svojih dnij.

V Trstu 15. decembra 1873.

Lona l. r.

Is urednikove listnice.

„Na zahtevanje gosp. Franceta Karisa, trgovca iz Občine, smo dolžni javno izreči, da on nij bil še nikoli naš dopisnik in tudi ne pisatelj onega dopisa iz Trsta 17. novembra v 47. listu „Soče.“

Listnica upravnistva.

Gosp. Step. in v. Klančič iz Podgore. Ne zamerite, da smo vas po listnici tirjali, pomota je bila v tem, da nam g. Lap. nij naznanil prejema denara.

Dolžni so do konec t. l. nadalje sledeči gospodje: Janez Kos iz Solkana f. 4.—; Janko Ostrožnik v Gor. Trebuši f. 1.90; Jeler Kuljat v Grgarju f. 4.50; Makorovič iz Sv. Gore f. 4.60; Bi-težnik Štef. v Grgarju f. 4.—; Jožef Podgornik v Trnovem f. 4.60; Škender Babek v Siseku f. 2.70; Janca Kragolj v Ljubinu f. 4.60; Lenard Uršič v Volčah f. 2.30; Robert Miani f. 6.90; J. Miklavčič v Volčah f. 2.40; J. Mrak v Pečinah f. 4.60; T. V. in J. Cabaleros Tositos vsak po f. 4.60; Janez Kunstič v Brežicah f. 1.40; Josef Potočnik v Brežicah f. 1.40; Alojzij Perozzi v Bukavci f. 2.30; Čitalnica v Celovcu f. 2.30; Dr. Kočevar v Celjah f. 2.30; Čital. v Žavca f. 1.10; Štefan Klemenčič v Cervinjanu f. 4.60; Širca v Cirknem f. 2.50; Josip Vatrovec v Padežu f. 2.60; Andrej Gregorič v Prvačini f. 3.40; Šinigoj Jožef v Dornbergu še na starem f. 1.20 Café Tropper na Dunaji f. 3.—; Café Thoma na Dunaji f. 2.30; Volčič na Dunaji f. 4.20; F. Mörtl na Vranskem f. 1.20; M. Zavnik v Biljah f. 2.30; A. Z. v Franzens-feste f. 2.40; Dr. A. Rojic v Vip. f. 3.70; J. Toros v Med. f. 3.90; A. Z. v Banjšici f. 2.60; Peter Žbogar v Avci f. 1.50; Vuga A. v Kalu f. 4.60; L. Vod. v Srednjem f. 4.60; Janez Brelič Sceredinje f. 4.60; Kumar J. v Brestovici f. 4.60; Komavec v Škrbini f. 2.30; Ant. Vovčič v Komnu f. 2.30; Mir. Svava v Komnu f. 2.30; Jožef Trobic v Vel. Dolu f. 2.60; Perdiš M. v Livku f. 4.60; Jožef Kumar, Štefan Tomažič, Jožef Marinič v Kviškem, vsak po f. 1.20; And. Prinčič, France Kumar in Jožef Bole v Kviškem vsak po f. 1.50; Čital v Kamniku f. 1.—; Bralno društvo pri Mali Nedelji f. 2.30; Ant. Požar v Logacu f. 2.30; Beltr. v Mirnem f. 4.—; Marušič Janez v Nabrežini f. 2.30; Josip Valenci v Št. Petru f. 2.50; Janez Gruden v Samadareču f. 1.60; Ant. Krajnc v Postojni f. 2.30; J. Koršič v Ljubnem f. 1.60; Birsaa. v Rifenberku f. 4.60; Jernej Truden v Staremtrgu f. 2.30; A. G. v Reki f. 4.—; Čit. v Senožežah f. 1.20; Ant. Žega v Kobiljeglavi f. 2.60; Orel Jakob v Ponikvah f. 1.20; F. Ukmar v Avberju f. 1.20; V. Tavčer f. 1.20; Jan. Mahnič v Povirju f. 2.30; Lah Ferd. v Dutovljah f. 3.40; Stok v Dutovljah f. 2.—; Ant. Gostiča v Celji f. 2.30; L. Čvek v Sez. f. 5.80; Jožip Gec v Skopem f. 2.30; Jan Grmek v Dobravljah f. 2.30; Fil. Žustek v Dolu f. 1.20; G. poverjenika v Trstu prosimo, da nam kmalu naznani tiste gospode, ki so uže plačali. — Vse druge uže večkrat raznaznjene gospode bomo tirjali po drugi ostreji poti, če nam v 14ih dneh ne plačajo.

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik, zdravi od zdaj naprej na svojem domu

v Dornbergu.

ODVETNIK

Dr. JOSIP JAKOPIČ

naznanja sl. občinstvu, da ima zdaj pisarno v RAŠTELU v drugem nadstropji nad prodajalnico železa Kar. Muliča.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.